

Raadsbrief

Datum 21 maart 2024

Onderwerp Ontwikkelingen opgave vluchtelingen
Versienummer 1

Portefeuillehouder Peter Snijders en Dorrit de Jong

Samenvatting

In het najaar van 2023 stelde de gemeenteraad de lange termijn aanpak opgave vluchtelingen vast. De ontwikkelingen rondom het thema vluchtelingen blijven aan veranderingen onderhevig. Via deze raadsbrief wordt de raad geïnformeerd over de actualiteiten als het gaat om de Oekraïne opvang, asielopvang, de verkenning naar de locaties voor de permanente Regionale opvang, de ontwikkeling van een tussenvoorziening aan de Rijnlaan en de Spreidingswet.

Bijlagen

1. Uitvoeringsagenda aanpak opgave vluchtelingen
2. Dashboard

Openbaarheid

- ☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De ontwikkelingen met betrekking tot de opgave vluchtelingen;

1. Opvang Oekraïense vluchtelingen
2. Asielopvang
3. Statushouders

Datum 21 maart 2024

Inleiding

In het afgelopen jaar stelde de gemeenteraad de lange termijn aanpak opgave vluchtelingen vast. De ontwikkelingen rondom het thema vluchtelingen blijven aan veranderingen onderhevig. Via deze raadsbrief wordt de raad geïnformeerd over de actualiteiten. Daarnaast is met de vaststelling van de lange termijn aanpak afgesproken dat er halfjaarlijks geïnformeerd wordt en de uitvoeringsagenda indien nodig wordt bijgesteld.

Kader

Op 27 november 2023 heeft de raad de lange termijn aanpak opgave vluchtelingen vastgesteld. Spreidingswet

Kernboodschap

Met deze raadsbrief informeert het college de raad over de actuele ontwikkelingen met betrekking tot de opgave vluchtelingen.

Toelichting

Opvang Oekraïense vluchtelingen

Het afgelopen half jaar is de instroom van Oekraïense vluchtelingen in Nederland gestaag doorgezet. De druk op de opvangplekken is hoog. Landelijk is de bezetting van de gemeentelijke opvanglocaties 99,6 procent. De hub in Utrecht (waar Oekraïners zich na aankomst in Nederland melden) is begin maart gesloten voor nieuwe aanmeldingen, behalve voor kwetsbare ontheemden. Per week komen er circa 500 Oekraïense ontheemden naar Nederland. In Zwolle vangen we nu 623 Oekraïense ontheemden op in de gemeentelijke opvanglocaties.

- Regeling tijdelijke bescherming maart 2025

In maart 2025 verloopt de Regeling Tijdelijke Bescherming (RTB), de grondslag waarop Oekraïense vluchtelingen in Nederland kunnen verblijven. De Europese Unie en de rijksoverheid werken verschillende scenario's uit hoe hier mee om te gaan. Eén van de scenario's is dat op Europees niveau de Regeling Tijdelijke Bescherming wordt verlengd. Daarnaast wordt ook de optie terugkeer naar veilige gebieden in Oekraïne onderzocht. Ook de gemeente onderzoekt verschillende scenario's hoe met de opvang om te gaan als de RTB komt te vervallen of in aangepaste vorm wordt voortgezet.

- Breughel

De opvang van Oekraïense ontheemden wordt in vier gebouwen op Oosterenk en 1 locatie in Berkum verzorgd. Daarnaast is op Oosterenk gebouw Breughel in gebruik als basisschool voor de Oekraïense kinderen. Aan het einde van dit schooljaar sluit de Oekraïne school haar deuren. De kinderen zijn dan allemaal doorgestroomd naar regulier (basis)onderwijs. Daardoor ontstaat de kans om dit gebouw ook in te zetten als opvanglocatie. Hier kunnen tussen de 140-170 plekken gerealiseerd worden. Daarmee kan de opvanglocatie in Berkum sluiten en de opvang van Oekraïense ontheemden geclusterd worden op de Oosterenk. Dit geeft vooral in de dagelijkse begeleiding en de beveiliging van de locaties voordelen. Ook is er meer ruimte om de huidige opvang locaties beter in te delen, met meer privacy

Datum 21 maart 2024

door bijvoorbeeld meer tweepersoonskamers te maken. Er wordt overwogen om een deel van het pand ook in te zetten voor een andere doelgroep, bijvoorbeeld alleenstaande minderjarige asielzoekers (begeleiding door COA). De panden voor de gemeentelijke opvang zijn beschikbaar tot medio 2026.

- Derdelanders

Op 17 januari jongstleden deed de Raad van State uitspraak over de beëindiging van de tijdelijke beschermingsregeling voor derdelanders. De uitspraak is dat de regeling per 4 maart 2024 stopt voor mensen die vanuit Oekraïne naar Nederland zijn gevlucht, maar niet de Oekraïense nationaliteit hebben. In de gemeente opvanglocatie aan de Oosterenk zijn 51 personen waarvoor per 4 maart 2024 de RTB niet meer van toepassing is, 13 van hen hebben een lopende asielaanvraag. Zij mogen de uitkomst van deze aanvraag in Nederland afwachten. Dit betekent dat deze mensen na 4 maart jongstleden als asielzoeker geregistreerd staan en door het COA worden overgenomen. Zij blijven voorlopig nog in Zwolle in de opvang, omdat het COA onvoldoende plekken heeft. De overige 38 personen moeten een plan voor terugkeer naar het land van herkomst maken. Zij hadden hier na 4 maart 28 dagen te tijd voor. In het uiterste geval moet de gemeente mensen gedwongen uitplaatsen als ze niet zelf vertrekken.

- Eigen bijdrage voor opvang

Met de tijdelijke wet Oekraïne die eind februari in de Tweede Kamer is besproken en voor de zomer door de Eerste Kamer wordt behandeld, verschuift de verantwoordelijkheid voor de opvang van Oekraïners van de burgemeester naar het college. Als deze wet wordt aangenomen, krijgen gemeenten de mogelijkheid om aan werkende Oekraïners een eigen bijdrage in de opvangkosten te vragen. De opbrengst hiervan wordt afgedragen aan het rijk aangezien het rijk al de gehele kosten van opvang vergoedt. Wij vinden het vragen van een bijdrage aan werkende Oekraïners een goede stap. Het is eerlijker voor de andere stadsbewoners die ook voor hun onderdak betalen. We dragen zorg voor duidelijke communicatie naar de bewoners van de opvang voordat de eigen bijdrage wordt ingevoerd en wat dit voor hen betekent.

Asielopvang

- AMV Mercure

De opvang van 46 alleenstaande jongeren in het Mercure Hotel die tot 31 maart dit jaar zou duren, is noodgedwongen verlengd tot 1 september 2024. De reden hiervoor is dat er geen geschikt alternatief gevonden is door het COA. Deze zoektocht wordt de komende maanden intensief voortgezet. Zowel binnen de gemeentegrenzen als in de regio. De buurt is geïnformeerd per brief en heeft de gelegenheid gehad om naar een informatieavond te komen die op 26 maart is gehouden. Zo'n 20 omwonenden maakten daar gebruik van en lieten zich informeren over het besluit tot verleningen. De reacties hierop waren goed.

- Verkenning AMV opvang Schippersinternaat

Delen van het Schippersinternaat in Holtenbroek staan leeg. Dat is de reden dat Stichting Meander, het COA en de gemeente onderzochten of in een deel van het gebouw opvang voor alleenstaande

Datum 21 maart 2024

minderjarige vluchtelingen (AMV) een mogelijkheid zou zijn en welke andere maatschappelijke invulling van de overige etages mogelijk was. De raad van bestuur van Meander besloot de verkenning naar AMV-opvang niet voort te zetten. De inwoners van Holtzenbroek zijn hierover per brief geïnformeerd. Stichting Meander gaat nu zelf zoeken naar een passende invulling van de leegstaande delen van het pand en betreft de buurt en de gemeente hierbij.

- Noodopvang

In de gemeentelijke opvanglocatie Oekraïne op Oosterenk worden ook 46 asielzoekers opgevangen. Zij krijgen Nederlandse les van vrijwilligers en een aantal doet vrijwilligers werk in de stad. Zij zijn in afwachting van een plek in een regulier azc en het verloop van de asielprocedure. De 13 derdelanders met een lopende asielaanvraag blijven voorlopig ook op Oosterenk, waarmee het aantal asielzoekers dat hier verblijft vanaf 4 maart uit 59 personen bestaat.

- Regionale opvanglocatie Meeuwenlaan

Vorig jaar juli is de Regionale opvanglocatie Meeuwenlaan geopend. De samenwerking met de vier andere gemeenten en het COA verloopt goed. Zo werken we aan betere aansluiting van voorinburgering (verantwoordelijkheid van COA) en reguliere inburgering (verantwoordelijkheid van gemeenten), waardoor inburgering zo vroeg mogelijk kan beginnen en zoveel mogelijk doorgaande lijnen kent. Dit jaar wordt ook gestart met het monitoren van de samenwerking en de werkwijze om de statushouders vanaf de eerste dag te activeren om mee te doen in de samenleving.

- Spreidingswet

De Spreidingswet is per 1 februari 2024 van kracht. De gemeente Zwolle staat voor de taak om voor 717 personen (waarvan 61 alleenstaande minderjarige vluchtelingen) opvang te realiseren. Het gaat hier alleen om plekken voor vluchtelingen waarvan de asielprocedure nog loopt. Voor de Spreidingswet tellen statushouders en Oekraïense ontheemden niet mee in het aantal plekken. Momenteel is de verkenning gaande naar de locaties voor de permanente ROL, die uitgaat van 400-600 plekken. Aanvullend daarop starten we een locatieverkenning voor ongeveer 120-300 plekken om de taakstelling in de Spreidingswet te halen.

De provincie Overijssel moet begin november aan het ministerie van Justitie en Veiligheid laten weten wat er in de provincie gerealiseerd wordt. Dat betekent dat Zwolle voor de zomer moet weten wat er mogelijk is. De plekken moeten voor meerdere jaren beschikbaar zijn en in juli 2025 gerealiseerd zijn, wil het voor de taakstelling Spreidingswet meetellen.

Statushouders

- Tussenvoorziening Rijnlaan

In de afgelopen periode is onderzocht of een pand aan de Rijnlaan 25 ingezet kan worden voor opvang van vluchtelingen. Hiertoe is dit pand per 1 december 2023 gehuurd voor de duur van 10 jaar. Met de mogelijkheid om het contract na drie jaar op te zeggen. De eerste drie jaar wordt het pand gebruikt als een tussenvoorziening voor statushouders. Een tussenvoorziening is een gemeentelijke locatie waar

Datum 21 maart 2024

statushouders verblijven totdat er een woonruimte beschikbaar is. De statushouders in de tussenvoorziening tellen mee in de taakstelling.

Het pand is een voormalig kantoorpand, de bestemming moet nog worden gewijzigd en het gebouw dient te worden aangepast om mensen te laten verblijven. Op de vergunningaanvraag is een aantal zienswijzen ingediend. De locatie wordt naar verwachting medio 2024 in gebruik genomen. Met de corporaties en maatschappelijke partners zijn we in gesprek over enerzijds de exploitatie van de locatie maar ook de begeleiding van de statushouders. Er is een informatieavond voor de hele buurt georganiseerd en een klankbordgroep met omwonenden opgericht. Er zullen 50 tot 75 statushouders kunnen worden opgevangen. In het pand zullen per huishouden afsluitbare kamers worden gerealiseerd. Dit varieert van 1 persoons tot 4 persoonskamers.

Daarnaast is dit pand mogelijk ook geschikt als één van de locaties voor permanente Regionale Opvang Locatie (ROL). Deze locatie is in de verkenningsfase meegenomen. Wanneer blijkt dat deze locatie daar niet voor in aanmerking komt, worden ook andere invullingen verkend.

- Verkenning permanente Regionale Opvang Locatie (ROL)

De verkenningsfase van de zoektocht naar locaties voor permanente locatie(s) voor de regionale opvang is op dit moment gaande. Voor de uitkomsten van de verkenningsfase wordt een separate raadsbrief naar de raad gestuurd, zodra de verkenningsfase is afgerond..

- Onderwijs en vrijwilligerswerk

Er wordt met de gemeenten in de regio IJsselland samengewerkt op het thema Vluchtelingen. Wethouder de Jong is voorzitter van de regionale regietafel geworden. Op ambtelijk niveau is er een netwerkbijeenkomst waarin de actualiteit besproken wordt en ervaringen met elkaar worden uitgewisseld. In maart dit jaar was er een regionale conferentie met als thema 'draagvlak voor vluchtelingen'.

Op het gebied van onderwijs en vrijwilligerswerk wordt met partners in de stad samengewerkt om dit vorm te geven. Het landelijke tekort aan NT2-docenten werkt ook in Zwolle door. We zijn in gesprek met het onderwijsveld om hiervoor oplossingen te vinden. Samen met het primair onderwijs wordt gewerkt aan het optimaliseren van onderwijs voor nieuwkomers. Voor het informele taalonderwijs wordt een nadere analyse gemaakt naar het aanbod en de behoefte en hoe dit verbeterd kan worden zodat het toereikend is voor de nieuwkomers/statushouders.

Samen met het COA en Zwolle doet wordt verkend hoe we de vraag vanuit de Regionale opvanglocatie vrijwilligerswerk het beste kunnen begeleiden en wat hiervoor nodig is. We beperken ons hierbij niet tot de vraag vanuit de ROL, maar kijken ook naar de stijgende vraag vanuit AMV'ers en vluchtelingen.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

De afgelopen periode zijn verschillende stappen gezet in de participatie rond de opvang van AMV in Holtenbroek (Brahmsstraat), rond de tussenvoorziening aan de Rijnlaan en rond de zoektocht naar de permanente regionale opvanglocaties.

Voor de beide concrete locaties zijn in eerste instanties de omwonende geïnformeerd met een brief. Daarna vonden er informatieavonden plaats en konden mensen zich opgeven om mee te denken in de klankbordgroep. De klankbordgroep werkt onder andere mee aan het beheerplan voor de locatie. Voor

Datum 21 maart 2024

de Brahmsstraat is dit inmiddels klaar en is er enkel nog een omwonenden overleg actief. Het proces rondom de Rijnlaan loopt.

In alle gevallen laat het proces zien dat omwonenden in eerste instantie niet erg positief reageren op een opvanglocatie in de omgeving. Er zijn veel vragen en zorgen. Naarmate het proces vordert, blijkt het draagvlak te vergroten. Omwonenden denken actief mee in de klankbordgroep en komen met ideeën om de integratie van de nieuwe bewoners in de wijk te bespoedigen.

Rondom de zoektocht naar de permanente regionale opvanglocatie is de stadsbrede meedenkgroep geconsulteerd over het vervolg voor de participatie. Deze groep van 5 mensen is voortgekomen uit de stadialogen die in juni 2023 plaatsvonden. Het vervolgtraject voor de participatie rondom de permanente regionale opvanglocatie wordt nu verder uitgewerkt.

Communicatie

Het doel van de communicatie is om inwoners duidelijk te informeren over het vraagstuk en het proces zodat ze zich een compleet beeld kunnen vormen over het onderwerp. Daarbij dient de communicatie ook als doel om mensen die willen, in staat stellen om mee te denken. Communicatie gaat over het algemeen over het proces, de mijlpalen en de planning. Daarnaast is communicatie bedoeld om sentimenten die leven en die we ophalen bij bijeenkomsten, te duiden.

Brede communicatie over de diverse opvanglocaties heeft de afgelopen periode vooral plaatsgevonden via bijeenkomsten, brieven en via de wijkkrant. Daarnaast is er een website www.zwolle.nl/vluchtelingen waarop alle informatie te vinden is. Ook is er een algemeen e-mailadres (vluchtelingen@zwolle.nl) en specifiek voor de Rijnlaan: rijnlaan@zwolle.nl voor vragen, suggesties e.d.

Over de zoektocht naar de permanente regionale opvanglocatie is sinds de stadialogen nog niet weer breed gecommuniceerd, omdat de zoektocht nog loopt en het proces nog verder vorm moet krijgen.

Financiën

De financieringsstromen binnen de opgave vluchtelingen zijn divers. Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen ontvangt de gemeente meerdere geldstromen vanuit het rijk. De crisisnoodopvang door gemeenten wordt vergoed via het COA. Ook de tussenvoorziening aan de Rijnlaan wordt financieel ondersteund door het rijk.

Naast de kosten van opvang worden kosten gemaakt voor huisvesting, onderwijs en inburgering en integratie van statushouders en de programmaorganisatie. Ook neemt het beroep op het sociaal domein toe.

De financieringsafspraken met het rijk zijn vaak kortdurend en worden met enige regelmaat bijgesteld. Dit belemmert ons in het aangaan van lange termijn verplichtingen waardoor óf voor duurdere kortetermijnoplossingen moet worden gekozen óf wij moeten voorfinancieren uit eigen middelen.

De begroting voor de opgave vluchtelingen wordt periodiek bijgesteld in het voor- en najaarsmoment.

Risico's

1. Regeling tijdelijke bescherming 2025

Datum 21 maart 2024

De regeling tijdelijke bescherming voor Oekraïense ontheemden verloopt in 2025, het is momenteel nog onduidelijk welke status zij na maart 2025 hebben en wat dit betekent voor de opvang.

2. *Taakstelling Oekraïense ontheemden*

Doordat de derdelanders met een lopende asielaanvraag in de gemeentelijke opvang verblijven totdat er een plek in een azc is, kan het zijn dat we de taakstelling om 608 Oekraïense ontheemden te huisvesten net niet halen. Het ministerie heeft aangegeven hiermee coulant om te gaan.

3. *Spreidingswet*

De tijd om voldoende asielplekken te vinden die voor de Spreidingswet tellen is kort. Het kan zijn dat we dit niet volledig kunnen realiseren. In het uiterste geval kan het ministerie dan plekken aanwijzen in de gemeente.

Vervolg

De raad wordt op onderdelen nog apart geïnformeerd of om een besluit gevraagd, bijvoorbeeld over de locatieverkenning voor de permante regionale opvanglocatie. In het najaar volgt een actualisatie van deze raadsbrief.

Openbaarheid

ja

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer